

ҚАЗАҚСТАН ҰЛТТЫҚ БАНКІ

№28 БАСПАСӨЗ РЕЛИЗИ

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

2017 жылғы 27 қыркүйек

Алматы қ.

1. 2017 жылғы тамыздағы инфляция және инфляциялық күтулер

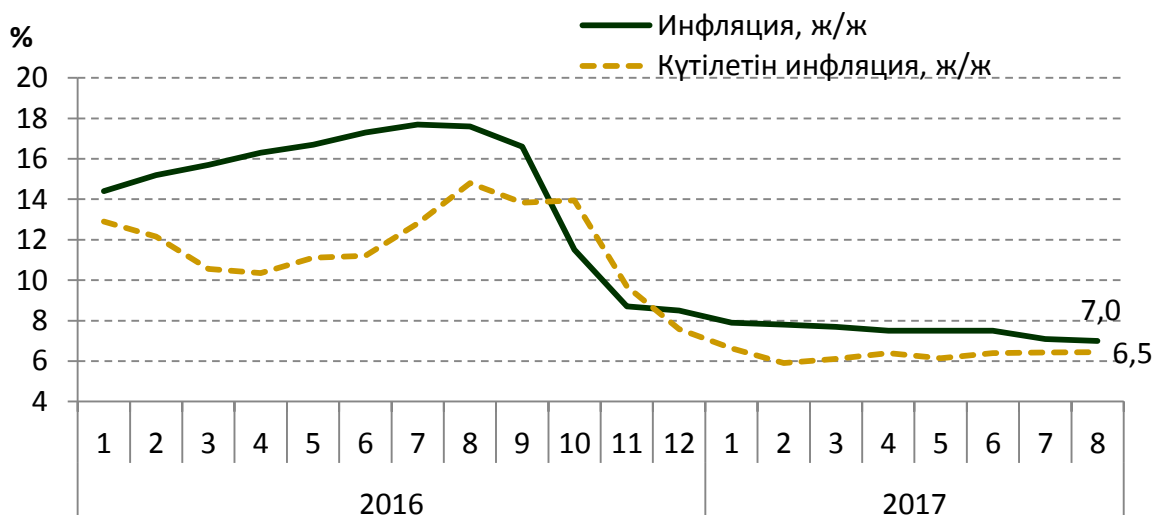
Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің деректері бойынша инфляция 2017 жылғы тамызда 0,1%, ағымдағы жылдың басынан бері – 3,9% болды.

Жылдық инфляция 7,0% деңгейге дейін төмендеді және 2017 жылға арналған 6-8% нысаналы дәліздің ортасында тұр. Азық-түлік тауарларының бағасы жылдық көрсеткіште 8,0%-ға, азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 7,5%-ға, ақылы қызметтер – 5,2%-ға көтерілді.

Халық арасында жүргізілген пікіртерім нәтижелері бойынша инфляцияның бір жылдан кейін күтілетін сандық бағасы 2017 жылғы тамызда 6,5% болды (1-график).

1-график

Инфляция және күтілетін инфляция

Дереккөзі: Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті, GfK Kazakhstan

2. 2017 жылғы тамыздағы халықаралық резервтер және ақша агрегаттары

2017 жылғы тамызда Ұлттық Банктің жалпы халықаралық резервтері өткен аймен салыстырғанда өзгерген жоқ және 32,9 млрд. АҚШ доллары болды. Шетел валютасындағы активтер 21,0 млрд. АҚШ долларына дейін 2,6%-ға (немесе 552,8 млн. АҚШ долларына) төмендеді, алтындағы активтер жүргізілген операциялар және оның бағасының 3,1%-ға өсуі нәтижесінде 12,0 млрд. АҚШ долларына дейін 4,8%-ға (немесе 553,8 млн. АҚШ долларына) өсті.

Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін (57,9 млрд. АҚШ доллары) қоса алғанда, 2017 жылғы тамыздың соңында елдің халықаралық резервтері тұтастай алғанда, 90,9 млрд. АҚШ доллары болды.

Ұлттық Банктің ішкі валюта нарығындағы операциялары, банктердің шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтардың төмендеуі, Ұлттық қордың активтерін толықтыру және Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсету бойынша операциялар жүргізу, сондай-ақ банктермен валюталық-пайыздық своп операцияларының бір бөлігін аяқтау Үкіметтің Ұлттық Банктегі шоттарына валютаның түсуімен бейтараптандырылды.

2017 жылғы тамызда ақша базасы 2,1%-ға тарылып, 5 342,9 млрд. теңге болды. Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептемегендегі ақша базасы, 5 049,6 млрд. теңгеге дейін 3,1%-ға тарылды.

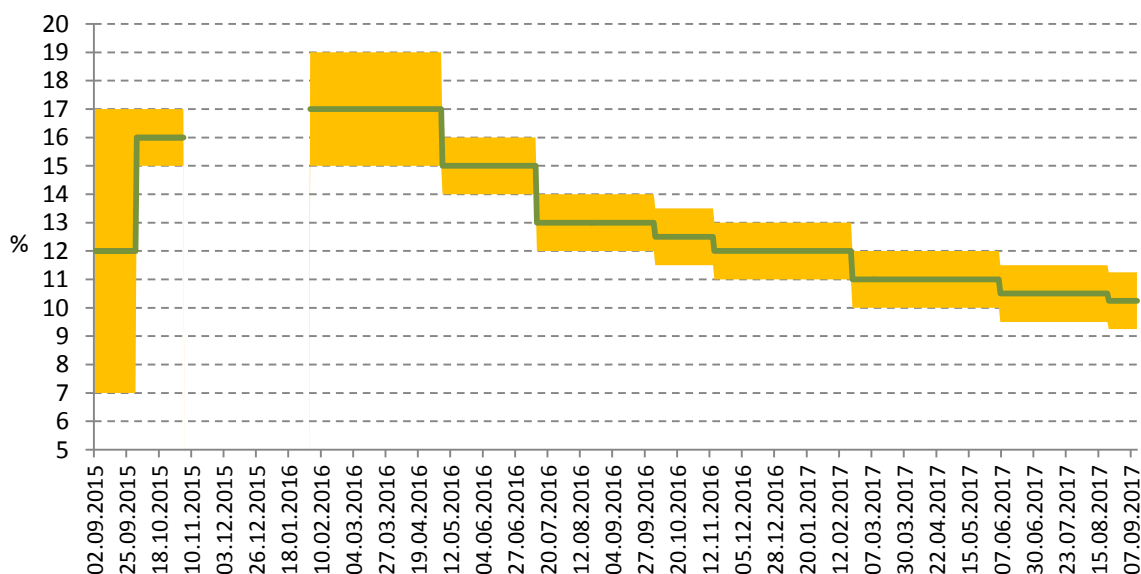
2017 жылғы тамызда ақша массасы 19 471,9 млрд. теңгеге дейін 0,2%-ға, айналыстағы қолма-қол ақша – 1 820,6 млрд. теңгеге дейін 2,6%-ға аздап төмендеді.

3. Ұлттық Банктің ақша-кредит саясаты саласындағы операциялары

21 тамызда Ұлттық Банктің шешімімен базалық мөлшерлеме пайыздық мөлшерлемелердің +/-1% симметриялық дәлізі сақтала отырып жылдық 10,25%-ға дейін төмендеді (2-график).

2-график

Базалық мөлшерлеменің және оның пайыздық дәлізінің серпіні

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноттары. Қысқа мерзімді ноттар эмиссиясының көлемі 2017 жылғы тамызда 6 975,0 млрд. теңгені құрады. 30 аукцион, оның ішінде 22 аукцион 6 256,2 млрд. теңге сомаға 7 күндік ноттарды орналастыру бойынша, 5 аукцион 603,9 млрд. теңге сомаға 1 айлық ноттарды орналастыру бойынша, 1 аукцион 51,4 млрд. теңге сомаға 3 айлық ноттарды орналастыру бойынша, 1 аукцион 44,0 млрд. теңге сомаға 6 айлық ноттарды орналастыру бойынша және 1 аукцион 19,6 млрд. теңге сомаға 1 жылдық ноттарды орналастыру бойынша өткізілді.

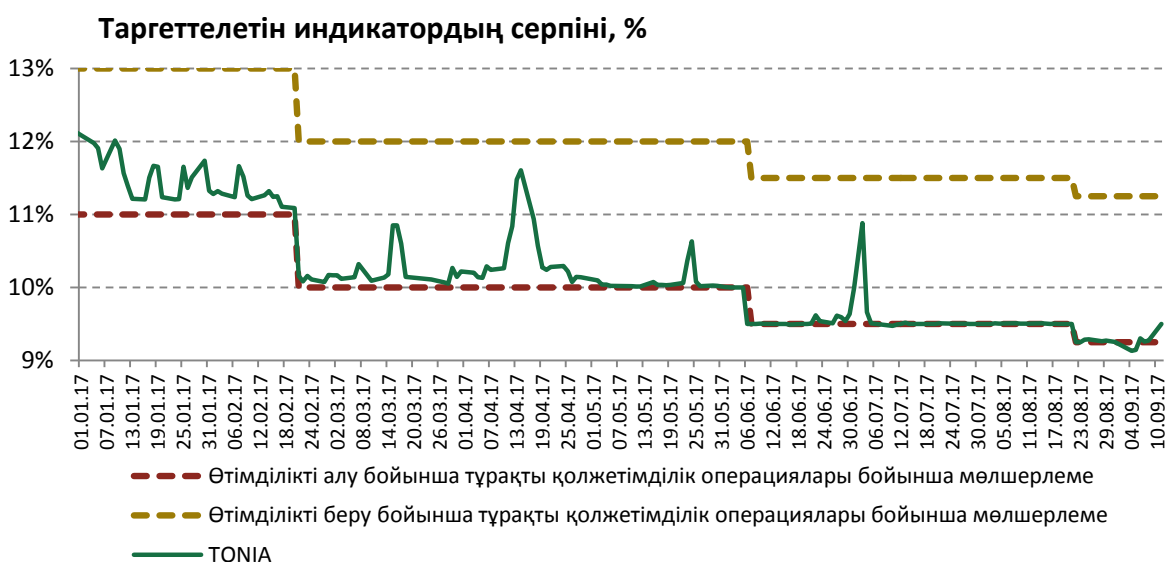
Орналастырылған 7 күндік ноттар бойынша орташа алынған кірістілік 9,57%-ды, 1 айлық ноттар бойынша 9,39%-ды, 3 айлық ноттар бойынша 9,14%-ды, 6 айлық ноттар бойынша 8,9%-ды, 1 жылдық ноттар бойынша 8,84%-ды құрады.

Айналыстағы ноттардың көлемі 2017 жылғы тамыздың соңында 2 691,8 млрд. теңгені құрады.

Тұрақты қолжетімді ақша-кредит саясатының құралдары. Тамызда Ұлттық Банк артық өтімділікті алу бойынша операцияларды жалғастырды. Бұл ретте Ұлттық Банктің ақша нарығындағы операцияларының сальдосы (Ұлттық Банктің ашық позициясы) төмендеді және 31 тамыздағы жағдай бойынша 1,4 трлн. теңгені құрады. Артық өтімділіктің негізгі көлемі қысқа мерзімді ноттарды орналастыру арқылы сіңіріледі. Ұлттық Банктің ашық позициясының көлемі тікелей РЕПО операциялары бойынша 213,2 млрд. теңге, кері РЕПО операциялары бойынша 176,7 млрд. теңге, Ұлттық Банктегі банктік депозиттер бойынша 253,2 млрд. теңге болды.

TONIA индикаторын¹ қалыптастыру негізінен базалық мөлшерлеменің пайыздық дәлізінің төменгі шегіне жақын болды (3-график). Осы индикатордың орташа алынған мәні 2017 жылғы тамызда жылдық 9,42% деңгейінде (2017 жылғы шілдеде 9,60%) болды.

3-график

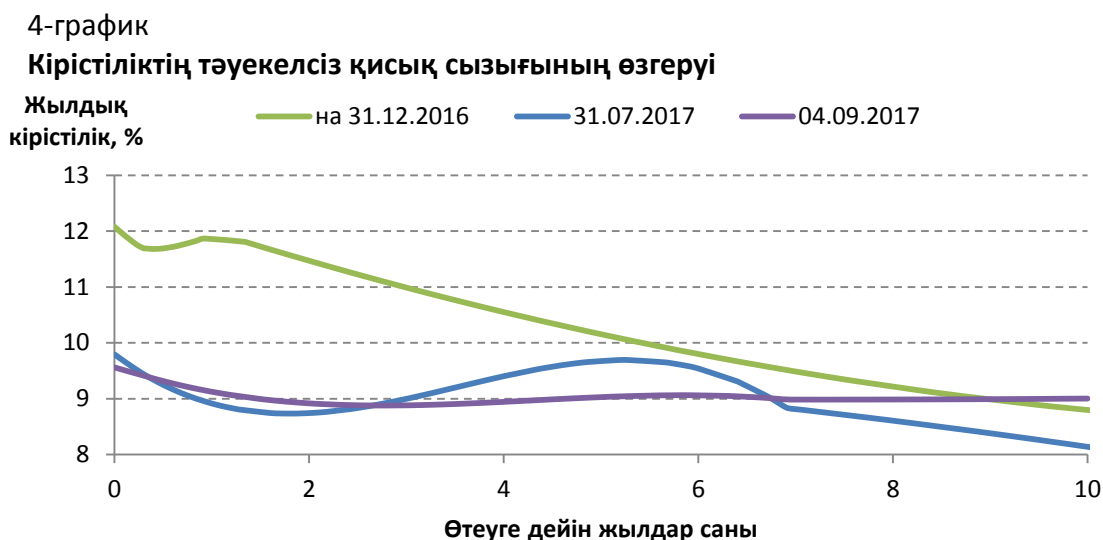

Кірістілік қисығын қалыптастыру. 2017 жылғы тамызда кірістілік қисығын қалыптастыру бойынша жұмысты жалғастыру шеңберінде Ұлттық Банк Қазақстан Республикасы Қаржы министрілігінің меншікті портфельдегі, айналыс мерзімдері 12, 15 және 17 жыл болатын мемлекеттік бағалы қағаздарын сату бойынша 15 аукцион өткізді. Операцияларды көлемі номиналдық құны бойынша 14 млрд. теңге болды.

Жоғарыда көрсетілген іс-әрекеттердің нәтижесінде кірістіліктің бүкіл қисық бойымен төмендеуі болды, кірістілік қисығының 2016 жылы байқалған инверсиялық нысаны қалыпқа келуге ұмтылуда.

Пайыздық мөлшерлемелер бойынша құрылатын бенчмарк қор нарығының жандануына мүмкіндік жасайды, әртүрлі айналыс мерзімдері бар қаржы құралдарының бағасын белгілеу кезіндегі бағдарларды айқындайды, бұл Қазақстандағы кредиттік белсенділіктің өсуіне оң әсер етуге тиіс (4-график).

¹ биржада МБҚ-мен автоматты РЕПО секторында жасалған, РЕПО-ны мерзімі бір жұмыс күніне ашу мәмілелері бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме

4. 2017 жылғы тамыздағы валюта нарығы

2017 жылғы тамызда теңгенің айырбастау бағамы бір АҚШ доллары үшін 330,07-337,04 теңге аралығында өзгерді. 2017 жылғы тамыздың соңында теңгенің АҚШ долларына қатысты биржалық бағамы бір айда 2,7%-ға әлсіреп (жыл басынан 1,1%-ға әлсіреу), бір АҚШ доллары үшін 337,04 теңге болды.

2017 жылғы тамызда KZT/USD валюталық жұбы бойынша операциялардың жалпы көлемі 25,0%-ға ұлғайып, 14,9 млрд. АҚШ долларын құрады, оның ішінде Қазақстан қор биржасындағы биржалық сауда-саттықтың көлемі бір айда 3,9 млрд. АҚШ долларына дейін 25,9%-ға, биржадан тыс валюта нарығында операциялардың көлемі 11,0 млрд. АҚШ долларына дейін 24,7%-ға ұлғайды.

5. 2017 жылғы тамыздың соңындағы жағдай бойынша депозит нарығы

Резиденттердің депозиттік ұйымдардағы депозиттерінің көлемі бір айда іс жүзінде өзгермей (өсу 0,1%-ға), 2017 жылғы тамыздың соңында 17 651,3 млрд. теңгені құрады. Заңды тұлғалардың депозиттері 9 614,0 млрд. теңгеге дейін 0,9%-ға қысқарды, жеке тұлғалардың депозиттері 8 037,3 млрд. теңгеге дейін 1,2%-ға ұлғайды.

Ұлттық валютадағы депозиттердің көлемі 8 765,1 млрд. теңгені (бір айда 3,4%-ға қысқарды) құрады, шетел валютасындағы депозиттер 8 886,2 млрд. теңгеге дейін 3,7%-ға ұлғайды. Долларлану деңгейі тамызда 50,3%-ды құрады.

Заңды тұлғалардың ұлттық валютадағы депозиттері 2017 жылғы тамызда 3,6%-ға қысқарып, 5 288,7 млрд. теңге болды, шетел валютасындағы депозиттері 4 325,4 млрд. теңгеге дейін 2,7%-ға (заңды тұлғалар депозиттерінің 45,0%-ы) ұлғайды.

Жеке тұлғалардың теңгемен депозиттері 3 476,5 млрд. теңгеге дейін 3,1%-ға төмендеді, шетел валютасымен депозиттер 4 560,8 млрд. теңгеге дейін 4,7%-ға (жеке тұлғалар депозиттерінің 56,7%-ы) өсті.

Мерзімді депозиттер 12 333,3 млрд. теңгеге дейін 2,7%-ға өсті. Олардың құрылымында ұлттық валютамен салымдар 5 847,1 млрд. теңге, шетел валютасымен салымдар 6 486,2 млрд. теңге болды.

Банктік емес заңды тұлғалардың ұлттық валютамен мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 8,0% (2016 жылғы желтоқсанда – 10,5%), жеке тұлғалардың депозиттері бойынша 12,2% (12,2%) деңгейінде қалыптасты.

6. 2017 жылғы тамыздың соңындағы жағдай бойынша кредит нарығы

Банктердің экономиканы кредиттеуінің көлемі 2017 жылғы тамыздың соңында бір ай ішінде 1,9%-ға ұлғайып, 13 035,4 млрд. теңгені құрады. 2017 жылғы тамызда заңды тұлғаларға берілген кредиттердің көлемі 8 655,8 млрд. теңгеге дейін 1,6%-ға, жеке тұлғаларға берілген кредиттер көлемі 4 379,6 млрд. теңгеге дейін 2,6%-ға ұлғайды.

Ұлттық валютамен берілген кредиттердің көлемі бір айда 9 252,9 млрд. теңгеге дейін 1,7%-ға ұлғайды. Олардың құрылымында заңды тұлғаларға берілген кредиттер 1,0%-ға, ал жеке тұлғаларға берілген кредиттер 2,7%-ға өсті. Шетел валютасымен берілген кредиттердің көлемі 3 782,5 млрд. теңгеге дейін 2,4%-ға өсті, оның ішінде заңды тұлғаларға берілген кредиттер 2,5%-ға, жеке тұлғаларға берілген кредиттер 1,6%-ға ұлғайды. Теңгемен берілген кредиттердің үлес салмағы бір айда 71,1%-дан 71,0%-ға дейін аздап төмендеді.

Ұзақ мерзімді кредиттер көлемі 10 963,2 млрд. теңгеге дейін 1,8%-ға ұлғайды, қысқа мерзімді кредиттер көлемі 2 072,2 млрд. теңгеге дейін 2,3%-ға өсті.

Шағын кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу 3 146,5 млрд. теңгеге дейін 1,2%-ға (экономикаға берілген кредиттердің жалпы көлемінің 24,1%-ы) ұлғайды.

Салалар бойынша банктердің экономикаға берген кредиттерінің ең қомақты сомасы сауда (жалпы көлемдегі үлесі – 18,4%), өнеркәсіп (14,2%), құрылыс (7,6%), ауыл шаруашылығы (5,9%) және көлік (4,6%) сияқты салаларға тиесілі.

2017 жылғы тамызда банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютамен берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 13,8% (2016 жылғы желтоқсанда – 14,5%), жеке тұлғаларға берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 19% (18,4%) болды.

7. 2017 жылғы қаңтар-тамыздағы төлем жүйелері

2017 жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасының аумағында 19 төлем жүйесі, оның ішінде Ұлттық Банктің төлем жүйелері, ақша аудару жүйелері, төлем карточкаларының жүйелері мен өзге де төлем жүйелері жұмыс істейді.

2017 жылғы қаңтар-тамызда Ұлттық Банктің төлем жүйелері (Банкаралық ақша аудару жүйесі мен Банкаралық клиринг жүйесі) арқылы 573,0 трлн. теңге сомасына 23,4 млн. транзакция жүргізілді (2016 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда төлемдердің саны 1,6%-ға азайды, төлемдер сомасы 50,3%-ға ұлғайды). Орташа алғанда, бір күн ішінде аталған төлем жүйелері арқылы 3,5 трлн. теңге сомасына 144,3 мың транзакция жүргізіледі.

2017 жылғы қаңтар-тамызда жекеменшік ақша аудару жүйелері арқылы 318,7 млрд. теңге сомасына 1,7 млн. транзакция жүргізілді (жөнелтілді), 2016 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда ақша аудару көлемінің өсуі 26,1%-ды құрады. Көптеген жағдайда, аталған жүйені ел тұрғындары Қазақстаннан тыс жерлерге ақша аудару үшін пайдаланады – жүйе арқылы жөнелтілген транзакциялардың жалпы санынан 92,0% (1,6 млн. транзакция) және жалпы сомасынан 95,9%-ын (305,8 млрд. теңгені) құрады.

Қазақстандық эмитенттердің төлем карточкаларын пайдалана отырып жүргізілген операциялардың көлемі 2017 жылғы қаңтар-тамызда 8,4 трлн. теңге сомасына 282,7 млн. транзакцияны құрады (2016 жылғы осыған ұқсас кезеңмен салыстырғанда транзакциялар саны 34%-ға, ал сомасы – 28%-ға ұлғайды). Бұл ретте, 2016 жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда қазақстандық эмитенттердің төлем карточкаларын пайдалана отырып жүргізілген операциялардың жалпы құрылымында қолма-қол ақшасыз жасалған төлемдер саны 35,2%-дан 45,9%-ға дейін өсті, қолма-қол ақшасыз жасалған төлемдер көлемінің үлесі 14,9%-дан 19,5%-ға дейін ұлғайды.

2017 жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасында төлем карточкаларының шығарылымын 25 банк пен «Қазпочта» АҚ жүзеге асырды, эмиссияланған және таратылған төлем карточкаларының жалпы саны 17,5 млн. бірлікті құрады. 2017 жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша төлем карточкаларына қызмет көрсету желісі төмендегідей болды: 9,7 мың банкомат, 120,6 мың POS-терминал, 883 банк дүңгіршегі. Бұл ретте, 2017 жылғы 1 қыркүйекте Қазақстанда төлем жасауға төлем карточкаларын қабылдайтын 73,3 мың сауда кәсіпорындары жұмыс істеді, бұл 2016 жылғы 1 қыркүйектегі олардың санынан 21,7%-ға асты.

8. 2017 жылғы тамыздағы банк секторы

2017 жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасының банк секторын 33 банк құрайды.

2017 жылғы 1 қыркүйекте банк секторының жиынтық активтері ағымдағы жылдың басынан бастап 5,7%-ға төмендеп, 24 088,8 млрд. теңгені құрады. Активтердің құрылымында ең көп үлесті кредиттер – 52,0%, бағалы қағаздар портфелі – 16,5%, қолма-қол ақша, тазартылған бағалы металдар мен корреспонденттік шоттар – 14,1% құрайды.

90 күннен астам мерзімі өткен берешегі бар кредиттер (NPL) 1 756,1 млрд. теңге немесе несие портфелінен 12,8% болды.

Несие портфелі бойынша провизиялар 2 214,1 млрд. теңге немесе несие портфелінен 16,1%-ы (2017 жылдың басында – 1 642,9 млрд. теңге немесе 10,6%) мөлшерінде қалыптастырылды.

Банк секторының жиынтық міндеттемелерінің мөлшері 2017 жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша 2017 жылғы 1 қаңтармен салыстырғанда 6,4%-ға азайып, 21 252,3 млрд. теңгені құрады. Банктер міндеттемелерінің құрылымында ең жоғары үлесті клиенттердің салымдары – 80,3%, айналысқа шығарылған бағалы қағаздар – 6,4%, басқа банктерден және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған қарыздар – 3,9% құрайды.

Жиынтық міндеттемелерде банктердің Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелері 2017 жылдың басымен салыстырғанда 7,4%-дан 5,9 %-ға дейін (немесе 1 687,5 млрд. теңгеден 1 252,3 млрд. теңгеге дейін) төмендеді.

Банк секторының жиынтық меншікті капиталы 2017 жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша 2017 жылғы қаңтар-тамызда 0,1%-ға төмендеп, 2 836,4 млрд. теңгені құрады.

Екінші деңгейдегі банктер резервтерді (провизияларды) қалыптастыруына себеп болған таза шығын (ағымдағы кірістердің ағымдағы шығыстардан асып кетуі), 160,3 млрд. теңгені (2016 жылдың осындай кезеңінде – таза кіріс 273,7 млрд. теңге мөлшерінде) құрады.

Екінші деңгейдегі банктердің таза пайыздық маржасы және пайыздық спрэді 2017 жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша тиісінше 5,19%-ды және 4,35%-ды құрады.

9. 2017 жылғы тамыздағы сақтандыру секторы

2017 жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша сақтандыру секторын 32 сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы құрайды.

Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары активтерінің жиынтық көлемі жылдың басынан бастап 7,8%-ға ұлғайып, 2017 жылғы 1 қыркүйекте 923,4 млрд. теңге болды.

Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының міндеттемелері 502,9 млрд. теңгені құрады, жылдың басынан бастап өсу 10,6% болды.

Қолданыстағы сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша қабылданған міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету үшін сақтандыру (қайта

сақтандыру) ұйымдары қалыптастырған сақтандыру резервтерінің көлемі жылдың басымен салыстырғанда 10,7%-ға өсті және 456,7 млрд. теңгені құрады.

Меншікті капитал жылдың басынан 4,6%-ға ұлғайып, 420,5 млрд. теңгені құрады.

Сақтандыру сыйлықақылары 2017 жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша 2016 жылдың ұқсас көрсеткішімен салыстырғанда 6,5%-ға ұлғайып, 266,7 млрд. теңгені құрады, олардың ішінде тікелей сақтандыру шарттары бойынша қабылданған сақтандыру сыйлықақыларының көлемі 239,2 млрд. теңге болды.

2017 жылғы сегіз айдың қорытындысы бойынша «өмірді сақтандыру» саласы бойынша сақтандыру сыйлықақылары 43,0 млрд. теңге болды, бұл 2016 жылдың ұқсас кезеңіне қарағанда 28,3%-ға көп. Жиынтық сақтандыру сыйлықақыларында «өмірді сақтандыру» саласы бойынша жиналған сақтандыру сыйлықақыларының үлесі 2016 жылғы 1 қыркүйектегі 13,4%-бен салыстырғанда 16,1% болды.

Қайта сақтандыруға берілген сақтандыру сыйлықақыларының көлемі 97,5 млрд. теңгені немесе сақтандыру сыйлықақыларының жиынтық көлемінің 36,6%-ын құрады. Бұл ретте Қазақстан Республикасы бейрезиденттерінің қайта сақтандыруына қайта сақтандыруға берілген сақтандыру сыйлықақыларының 85,1%-ы берілді.

2017 жылдың басынан бері төленген сақтандыру төлемдерінің жалпы көлемі (қайта сақтандыруға қабылданған шарттар бойынша жүзеге асырылған сақтандыру төлемдерін шегергенде) 49,5 млрд. теңге болды, ол 2016 жылғы осыған ұқсас кезеңнен 11,0% аз.

10. 2017 жылғы қаңтар-тамыздағы зейнетақы жүйесі

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы жинақтары 2017 жылғы қаңтар-тамызда 741,3 млрд. теңгеге (11,1 %) ұлғайып, 2017 жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша 7 426,6 млрд. теңгені құрады.

2017 жылғы қаңтар-тамызда зейнетақы активтерін 398,6 млрд. теңгеге инвестициялаудан «таза» кіріс ұлғайды, ол 2017 жылғы 1 қыркүйекке 2 622,9 млрд. теңгені құрады.

Міндетті зейнетақы жарналары бойынша салымшылардың жеке зейнетақы шоттарының саны (зейнетақы жинақтары жоқ ЖЗШ-ны есептегенде) 2017 жылғы 1 қыркүйекке 9,4 млн. шотты құрады.

Зейнетақы төлемдерінің сомасы 2017 жылғы қаңтар-тамызда 148,6 млрд. теңгені құрады.

БЖЗҚ-ның жиынтық инвестициялық портфелінің негізгі үлесін 2017 жылғы 1 қыркүйекке бұрынғыдай, ҚР-ның мемлекеттік бағалы қағаздары мен ҚР эмитенттерінің корпоративтік бағалы қағаздары құрайды (зейнетақы активтерінің жалпы көлемінің тиісінше 42,7%-ы және 31,9%-ы).

Толығырақ ақпаратты мына телефондар арқылы алуға болады:

+7 (727) 270 45 85

press@nationalbank.kz

www.nationalbank.kz